

SENTINEL - CE985

■ O.T3.2 - Predlogi za oblikovanje politik, predpisov in ukrepov na področju socialne ekonomije v Sloveniji

- ver 1.4
- april 2020

■ SLOVENIJA

Pripravil:

Sklad 05 - ustanova za družbene naložbe v sodelovanju s Fundacijo Prizma

mag. Primož Šporar

1. Kazalo

1. Kazalo.....	1
2. SENTINEL - Pospeševanje razvoja socialnih podjetij in krepitev njihove vloge ..	1
3. Povzetek	3
3.1. Socialna ekonomija v slovenskem kontekstu in ključni izzivi povezani z njo	3
3.2. Ključne SENTINEL aktivnosti in ugotovitve.....	3
3.3. Povzetek priporočil.....	4
4. Socialna ekonomija v Sloveniji, podporno okolje in mreženje	5
5. Izzivi, rešitve in vloga deležnikov pri prepoznavanju in reševanju izzivov povezanih s sektorjem SE	6
6. Ugotovitve projekta SENTINEL	7
7. Ugotovitve drugih programov in projektov ter že oblikovana priporočila	8
8. Priporočila projekta SENTINEL na nacionalnem nivoju.....	11
9. Časovni okvir za izvedbo predlogov.....	12

2. SENTINEL - Pospeševanje razvoja socialnih podjetij in krepitev njihove vloge

Priporočila so nastala kot del aktivnosti projekta SENTINEL - pospeševanje razvoja socialnih podjetij in krepitev njihove vloge, z namenom povečanja njihovega vpliva na gospodarskem in socialnem področju na območju Srednje Evrope. Projekt je del programa Interreg Central Europe Programme.

Začetek projekta: 01-06-2017, konec projekta: 31-05-2020

Vrednost projekta: 1.952.166,05 EUR (ERDF prispevek: 1.628.325,13 EUR)

Cilj projekta: 1.2. Projekt cilja na raziskavo in razvoj kompetenc potrebnih za uspešno socialno podjetništvo, ter podporo socialnim podjetnikom (inkubatorji, mreženje) v območju Srednje Evrope.

Vodilni partner: Hungarian Charity Service of the Order of Malta (HU)

Projektni partnerji: Trentino federation of cooperation (IT), Central European Initiative, Executive Secretariat (IT), Sklad05 - ustanova za družbene naložbe (SI), Foundation for Improvement of Employment Possibilities - PRIZMA (SI), Rzeszów Regional Development Agency (PL), Regional Centre of Social Assistance in Rzeszów (PL), Institute of Social Innovations (CZ), Social Impact gGmbH (DE), KONETT Hungaria Community Development Nonprofit Ltd. (HU)

Pridruženi partnerji: Department for Economic and Labour Development of the autonomous Province of Trento (IT), Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (SI), Chamber of Commerce of Sumperek County (CZ), Ministry of Interior (HU), PHINEO charitable stock company (DE), EUCLID Network (UK)

SENTINEL, v katerem sodeluje 10 partnerjev iz 6 držav, si prizadeva za zmanjšanje regionalnih razlik in izboljšanje gospodarske uspešnosti v nerazvitih regijah Srednje Evrope s krepitvijo pomena socialnih podjetij in s ciljem dokazati, da tudi tovrstna podjetja učinkovito prispevajo k lokalnemu gospodarstvu in ustvarjanju delovnih mest. Projekt ponuja nov model, ki z uporabo različnih mehanizmov podpore, ki so prilagojeni teritorialnim in drugim operativnim značilnostim socialnih podjetij, omogoča njihovo trajnostno poslovanje, tržno delovanje in konkurenčnost. Aktivnosti v okviru projekta SENTINEL prispevajo k izboljšanju poznavanja vloge in pomena socialnih podjetij, vodstvenih veščin, podjetniške miselnosti in kulture na področju socialnih podjetij, ter na boljše izkoriščanje ekonomije obsega in konkurenčnosti zaradi učinkovitega povezovanja.

SENTINEL aktivnosti in mednarodno sodelovanje prinašajo pozitivne učinke na več področjih:

S pomočjo podpornega modela, ki v skladu z upoštevanjem regionalnih značilnosti (testirano v 5-ih državah), socialna podjetja lahko bolje izpolnjujejo svojo vlogo na področju socialnih inovacij in bodo tako usposobljena realizirati svoje inovativne socialne zamisli ter vzpostaviti modele za uspešno in trajnostno poslovanje na trgu. Na drugi strani partnerske institucije pridobivajo pomembne sposobnosti in znanja na področju podpore socialnega podjetništva. Ustanovitelji in managerji socialnih podjetij, ki sodelujejo v projektu, so okrepili svoje podjetniške sposobnosti v začetni fazi, postavili temelje za dolgoročno upravljanje svojih podjetij, kot tudi izboljšali svoje veščine na področju povezovanja. Na dolgi rok bodo tako ta socialna podjetja bolj konkurenčna in finančno vzdržna ter bodo zagotavljala konkurenčno ponudbo izdelkov in storite na trgu.

Več o SENTINEL aktivnostih in rezultatih: www.interreg-central.eu/Content.Node/SENTINEL.html

3. Povzetek

3.1. Socialna ekonomija v slovenskem kontekstu in ključni izzivi povezani z njo

Sistematičnejše ukvarjanje s socialno ekonomijo sega v Sloveniji v devetdeseta leta prejšnjega stoletja, ključna zakonodaja je sprejeta v letih 2011 (Zakon o socialnem podjetništvu) ter kasneje leta 2018 dopolnjena. Samo-organiziranje sektorja se je sistematičneje pričelo po letu 2007.

V Sloveniji je 260 registriranih socialnih podjetij, mnogo več je sicer nevladnih organizacij, ki imajo nekatere lastnosti deležnikov SE.

Podporno okolje za SE v Sloveniji je raznovrstno in obsega več nivojev (državni, lokalni, različni akterji). Podpora socialni ekonomiji sicer „pade“ pod dve področji - podpora zaposlovanju ranljivih skupin in podpora zagonu/rasti podjetij. Omejeno vlogo pri podpori igrajo tudi lokalne skupnosti, enako omejena podpora tudi s strani „samo-organiziranih“ nevladnih organizacij in socialnih podjetij, ki so se „specializirala“ za podporo. Pri slednjih so omejitve povezane zlasti s človeškimi viri, pomanjkljivimi oz. neusklajenimi standardi kompetenc, trajnostjo poslovanja itd.

V zadnjih letih so bili prepoznani naslednji ključni izzivi povezani s SE:

- A. Terminološke in druge nejasnosti povezane z razmejitvijo med socialno ekonomijo in socialnim podjetništvom ter drugimi pojmi.
- B. Strateški ukrepi in neimplementacija sprejete regulative (svet za socialno podjetništvo, finančni sklad, neizkoriščen potencial vloge lokalnih skupnosti itd.).
- C. Učinkovitost in kakovost podpornega okolja ter mreženja SE.
- D. Omejen finančni trg in pluralnost instrumentov.
- E. Šibka prisotnost socialnih podjetij na trgu prodaje blaga in storitev.

3.2. Ključne SENTINEL aktivnosti in ugotovitve

Po začetni fazi ugotovitve stanja v posameznih partnerskih državah in analizi potreb je projekt SENTINEL rezultiral v oblikovanju novih, inovativnih modelov za podporo SE in pospeševanju njihovega sodelovanja in mreženja, s poudarkom na območjih z manj priložnostmi (npr. podeželje).

Aktivnosti so vključevale:

1) “Managed networks” sektorja SE, ki po svojem bistvu pomenijo inovativne ekosisteme, v okviru katerih prihaja do izmenjave znanj, co-workinga, medsebojne poslovne in druge

podpore, spodbujanja rasti in trajnosti poslovanja. Temu je namenjen tudi Handbook of Managed Networks, ki je bil pripravljen v okviru dejavnosti projekta.

2. Oblikovanje “Social Business Mentoring Services”, ki bo pomagalo podpornim organizacijam SE zlasti v tistih regijah, področjih, kjer podpora ni celostna, znanja pomankljiva oz. pristopi k podpori nedorečeni.

V okviru projekta so bile izvedene pilotne aktivnosti (prilagojene specifičnim okoljem partnerskih držav) testiranja inovativnih instrumentov podpore. V Sloveniji smo se fokusirali na obstoječa socialna podjetja ter vlogo mentorjev, ekspertov in svetovalcev v okviru podpornega okolja. Izvajanje je zajemalo vrsto aktivnosti (motiviranje, identifikacija deležnikov, ugotavljanje specifičnih potreb, iskanje “tailor made” rešitev, opolnomočenje in povezovanje, evalvacija aktivnosti itd.).

Ugotovitve za Slovenijo ne odstopajo mnogo od splošnih ugotovitev tudi v drugih partnerskih državah projekta. Smiselno povzete:

- slaba prepoznavnost oz. “vidljivost” pomena in vloge SE,
- pravno in drugo nespodbudno okolje za delovanje, posebej neprepoznavnost potrebnosti segmentacije glede na geografska področja delovanja SE (npr. podeželje),
- preobremenjenost oz. slaba kadrovska kapaciteta,
- šibke kapacitete na področju dostopa do financiranja, nepluralnost virov financiranja (odvisnost od nepovratnih javnih sredstev),
- manjko številnih znanj, zlasti za vstop na trg prodaje blaga in storitev, oblikovanja trajnostnih poslovnih modelov itd..

3.3. Povzetek priporočil

Glede na ugotovitve projekta SENTINEL ter ob upoštevanju siceršnjih aktivnosti povezanih s sektorjem SE v Sloveniji smo oblikovali 5 ključnih priporočil:

1. Jasna terminološka razmejitev in dosledna zakonodajna opredelitev ključnih pojmov povezanih s SE (socialna ekonomija, socialno podjetje, nevladna organizacija, neprofitnost, nepridobitnost, družbeni vpliv, družbeni učinek itd.) na način, ki spodbuja razvoj sektorja SE v Sloveniji in je skladen z razumevanjem SE na področju EU.
2. Dosledno izvajanje že sprejete zakonodaje na področju SE ter njeno prednostno vključevanje v vseh državnih politikah, predpisih in ukrepih, vključujoč njeno integracijo v ključne dokumente o spodbujanju podjetništva ter lokalnega in regionalnega razvoja.
3. Razvoj podpornega okolje, ki temelji na znanju, izkušnjah in strokovnosti, kar se doseže z oblikovanjem standardov za SE podporno okolje, sistemskim financiranjem, njegovim umeščanjem v obstoječe sheme podpore podjetništvu ter podpornimi ukrepi za njegovo povezovanje v EU oz. evropskem okviru.

4. Razvoj celostnega trga javnih in zasebnih finančnih instrumentov in krepitev vloge posrednikov, ki bodo zagotavljali učinkovito in dostopno finančno podporo za SE v vseh življenjskih ciklih.
5. Podpora ozaveščanju splošnih javnosti (deležniki, potrošniki itd.) o pomenu in vlogi SE.

Navedenih pet priporočil je potrebno vezati na časovno obdobje delovanja trenutne Vlade RS in so izvedljivi v obdobju 2020/2021. Njihova implementacija je mogoča takoj po prenehanju kriznih ukrepov povezanih s COVID-19 razmerami. Obenem kaže aktivnosti vezati na vlogo Republike Slovenije v letu 2020 in 2021, ko tečejo priprave na predsedovanje Svetu EU (druga polovica leta 2021).

Izvedljivost navedenega je zlasti odvisna od vzpostavitve redne strukturirane razprave o razvoju SE v Sloveniji, tako v okviru formalnih struktur (npr. svet za socialno podjetništvo) kot tudi v sektorju samem (npr. Koordinacija izvajalcev projektov in programov SE, strokovni svet pri ZSES ipd.).

4. Socialna ekonomija v Sloveniji, podporno okolje in mreženje

Sistematičnejše ukvarjanje s socialno ekonomijo sega v Sloveniji v devetdeseta leta prejšnjega stoletja. Značilna cikličnost razvoju se pokaže ob gospodarsko ekonomsko krizi v letih 2009-2012. Takrat tudi prva sistemska podpora MDDSZ za razvoj idej socialnega podjetništva (17 projektov). Večina projektov ugasne, podobno trajnosti sektorja ne zagotovi tudi razpisna podpora MGRT v letu 2016. Na MGRT sicer v letu 2015 prenešana pristojnost za sektor.

Vmes v letu 2011 sprejet Zakon o socialnem podjetništvu, leta 2018 pa njegove dopolnitve. Slednje "ubijejo" podjetniški duh socialnih podjetij, saj v popolnosti omejujejo delitev morebitnih dobičkov oz. presežkov. V letu 2011 tudi samo-organiziranje sektorja, takrat z ustanovitvijo Društva Forum socialnega podjetništva (današnje Združenje socialnega podjetništva, so.p.).

V Sloveniji je v letu 2019 po podatkih MGRT 260 registriranih socialnih podjetij. Po tipologiji pravnih oseb pa bi v sektor socialne ekonomije v Sloveniji spadala društva (cca. 35%), zasebni zavodi (40%), invalidska podjetja (12%), zaposlitveni centri (5%) in le manjši del drugih oblik (ustanove, zadruge). Število le teh ni znano, če bi kot kriterije upoštevali vse značilnosti, ki jih morajo izpolnjevati po evropskih standardih oz. značilnostih sektorja socialne ekonomije.

Podporno okolje za SE v Sloveniji¹ je raznovrstno in obsega več nivojev (državni, lokalni, različni akterji). Podpora socialni ekonomiji sicer „pade“ pod dve področji - podpora zaposlovanju ranljivih skupin in podpora zagonu/rasti podjetij. V okviru druge skupine večina podpornega okolja ni fokusirana/specializirana za podporo socialni ekonomiji in specifičnim kompetencam povezanim z njimi (družbeni učinek in njegovo upravljanje itd.). Omejeno vlogo pri podpori igrajo tudi lokalne skupnosti, enako omejena podpora tudi s strani „samo-organiziranih“ nevladnih organizacij in socialnih podjetij, ki so se „specializirala“ za podporo. Pri slednjih so omejitve povezane zlasti s človeškimi viri, pomalkjivimi oz. neusklajenimi standardi kompetenc, trajnostjo poslovanja itd.

5. Izzivi, rešitve in vloga deležnikov pri prepoznavanju in reševanju izzivov povezanih s sektorjem SE

V dobrih dvajsetih letih razvoja SE v Sloveniji se največkrat navajajo (dogodki, analize in raziskave, intervjuji, rezultati projektnega dela itd.) ključne slabosti povezane s socialno ekonomijo, ki jih lahko vsebinsko razdelimo na:

- A. Terminološke in druge nejasnosti povezane z razmejitvijo med socialno ekonomijo in socialnim podjetništvom ter drugimi pojmi.
- B. Strateški ukrepi in neimplementacija sprejete regulative (svet za socialno podjetništvo, finančni sklad, neizkoriščen potencial vloge lokalnih skupnosti itd.).
- C. Učinkovitost in kakovost podpornega okolja ter mreženja SE .
- D. Omejen finančni trg in pluralnost instrumentov .
- E. Šibka prisotnost socialnih podjetij na trgu prodaje blaga in storitev.

Poleg posameznih organizacij, ki so opozarjale na izzive v zadnjih letih, ključno vlogo pri oblikovanju predlogov sektorja socialne ekonomije prevzema Združenje socialna ekonomija Slovenije (ZSES) in v njegovem okviru strokovni odbor. Slednji je strokovno in hkrati resorno mešano telo, v katerem sodelujejo predstavniki ali akterji socialnih podjetij, zadrug, nevladnih organizacij, razvojnih agencij, lokalnih samouprav ter podpornih organizacij s področja SE. Znanja in pogledi članic in članov Strokovnega odbora so zelo raznolika, kar naj bi pripomoglo h kakovosti mnenj in stališč.

¹ Več v Country Report on SE Support Services and Networking Initiatives in Slovenia, Deliverable: D.T1.1.2, Projekt SENTINEL.

ZSES je bil nosilec pri obeh zadnjih (v letu 2020) pobudah za izboljšanje položaja SE - Slovenski pobudi za razvoj socialnopodjetniške iniciative Slovenija 2020 in dopisu strokovnega odbora za socialno ekonomijo za direktorat za socialno podjetništvo na MGRT.

6. Ugotovitve projekta SENTINEL

V okviru projekta SENTINEL je bila opravljena SWOT analiza in sicer s poudarkom na dveh vsebinah - podporno okolje in mreženje.

SWOT podporno okolje:

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • podporne storitve so na splošno dokaj dobro razvite in jih je mogoče uporabiti za SE • različni programi za razvoj veščin • obstoječi ukrepi / pobude za zaposlovanje oseb iz ranljivih skupin (invalidi, dolgotrajno brezposelni) • dobra vsestranska podpora za zagon 	<ul style="list-style-type: none"> • vsestranska zagonska podpora ne upošteva počasnega razvijanja SE-jev; • ne obstaja nobena specializirana podporna služba za SE, če bi se le-ti želeli širiti na tuje trge • ni celovite podpore ženskemu podjetništvu • nerazviti mehanizmi za statistično in analitično spremljanje socialnega podjetništva • razpršeni in neusklajeni zakonodajni okviri in podporni mehanizmi • obstoječe podporne mreže so slabo povezane in premalo usmerjene v prepoznavanje priložnosti za razvoj socialnega podjetništva kot generatorja gospodarske rasti
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> • ustvarjanje podpornih storitev, prilagojenih potrebam SE-jev • spodbujanje splošne vključenosti žensk v podjetništvo z vključevanjem preko SE sektorja • prilagajanje zakonodaje na področju podpornega poslovnega okolja s ciljem zagotavljanja dostopa socialnih podjetij do podpornih instrumentov 	<ul style="list-style-type: none"> • negativno dožemanje SE sektorja, kar ovira razvoj specializiranih podpornih storitev - premalo kapitala, premalo ljudi bi se želelo vključiti • zaradi pomanjkanja kapital, podporne storitve in službe verjetno ne bodo finančno vzdržne

SWOT mreženje:

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • pobude za povezovanje v mreže vodijo do večje pogajalske moči • finančna spodbuda omogoča lažji dostop do posojil za SE • proaktivno združenje socialne ekonomije v Sloveniji (ZSES) 	<ul style="list-style-type: none"> • Preveč splošno mreženje (brez konkretnega cilja in usmeritve) • tog bančni sistem, ki se prepočasi prilagaja potrebam SE
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> • razvoj nadnacionalne mreže namesto smernic • razvoj celovite finančne sheme in podpore 	<ul style="list-style-type: none"> • preveč pobud bi lahko izgubilo pogajalsko moč na trgu • finančni vidik ustvarjanja pobud za mreženje - brez tržnih spodbud

Ugotovitve iz pilotnih aktivnosti v okviru projekta SENTINEL v Sloveniji ne odstopajo mnogo od splošnih ugotovitev tudi v drugih partnerskih državah projekta. Smiselno povzete:

- slaba prepoznavnost oz. "vidljivost" pomena in vloge SE,
- pravno in drugo nespodbudno okolje za delovanje, posebej neprepoznavnost potrebnosti segmentacije glede na geografska področja delovanja SE (npr. podeželje),
- preobremenjenost oz. slaba kadrovska kapaciteta,
- šibke kapacitete na področju dostopa do financiranja, nepluralnost virov financiranja (odvisnost od nepovratnih javnih sredstev),
- manjko številnih znanj, zlasti za vstop na trg prodaje blaga in storitev, oblikovanja trajnostnih poslovnih modelov itd..

7. Ugotovitve drugih programov in projektov ter že oblikovana priporočila

Projekt SENTINEL je le eden izmed mnogih v Sloveniji v zadnjih letih, kjer so aktivnosti rezultirale v predlogih sprememb povezanih z delovanjem SE.

Večino le teh povzemata že omenjeni pobudi iz leta 2020 (Slovenska pobuda za razvoj socialnopodjetniške iniciative Slovenija 2020 in dopis strokovnega odbora za socialno ekonomijo za direktorat za socialno podjetništvo na MGRT).

Za izboljšanje okolja so bili tako predlagani raznovrstni ukrepi (smiselno povzemamo in povezujemo po sklopih):

A. TERMINOLOŠKE IN DRUGE NEJASNOSTI POVEZANE Z RAZMEJITVIJO MED SOCIALNO EKONOMIJO IN SOCIALNIM PODJETNIŠTVOM

A1 Jasna terminološka razmejitev in dosledna zakonodajna opredelitev ključnih pojmov povezanih s SE (socialna ekonomija, socialno podjetje, nevladna organizacija, neprofitnost, nepridobitnost, družbeni vpliv, družbeni učinek itd.) na način, ki spodbuja razvoj sektorja SE v Sloveniji in je skladen z razumevanjem SE na področju EU.

B. STRATEŠKI UKREPI IN NEIMPLEMENTACIJA SPREJETE REGULATIVE

B1 Državni zbor, vlada in ekonomsko socialni svet naj z vsemi svojimi strukturami zagotovijo implementacijo ukrepov za socialno podjetništvo, oblikujejo naj se politike, kjer bodo oblasti tesneje sodelovale s socialnimi podjetji.

B2 Socialna ekonomija naj se izpostavi kot prioriteta v vseh državnih politikah, vključujoč njeno integracijo v ključne dokumente o spodbujanju podjetništva.

B3 Takojšen pričetek delovanja Sveta za socialno ekonomijo.

B4 Takojšen pričetek priprave Strategije razvoja socialne ekonomije.

B5 Pregled izvajanja vseh ukrepov iz Aplikativne analize stanja na področju socialne ekonomije v Republiki Sloveniji in določitev prioritet izvajanja.

B6 Sodelovanje MGRT pri umeščanju subjektov socialne ekonomije v kohezijsko politiko za finančno perspektivo 2021 - 2027.

B7 Vključitev socialne ekonomije v razvojne projekte ministrstev na področju inovativnih instrumentov financiranja (npr. v 2019 začet projekt MGRT s podporo in financiranjem Evropske komisije za vzpostavitev Social Impact Bonds oz. pilotnega programa družbenega pogodbenišтва).

B8 Sistematično raziskovanje in zbiranje statističnih podatkov o socialnih podjetjih.

B9 Socialni kazalniki in pozitivni socialni učinki se morajo vključevati v poročanje o socialnem in gospodarskem napredku.

B10 Vključitev deležnikov socialne ekonomije v razvojne svete kohezijskih in statističnih regij.

B11 V priprave in agendo predsedovanja Slovenije Svetu EU (2021) vključiti razvoj SE v EU in Sloveniji kot prioriteto.

C. UČINKOVITOST IN KAKOVOST PODPORNEGA OKOLJA TER MREŽENJA SE

- C1 Izdelava modela organiziranosti podpornega okolja socialne ekonomije.
- C2 Razvija naj se podporno okolje, ki temelji na znanju, izkušnjah in strokovnosti. Oblikovanje standardov za podporno okolje za socialno podjetništvo.
- C3 Pregled mehanizmov državnih pomoči in vključitev subjektov socialne ekonomije v sheme izvajalskih institucij iz resorja MGRT (Javne agencije Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije (Spirit), Javnega sklada Republike Slovenije za podjetništvo (Slovenski podjetniški sklad), Javnega sklada Republike Slovenije za regionalni razvoj in razvoj podeželja (Slovenski regionalno razvojni sklad, »Ribniški sklad«).
- C4 Pregled zakonodaje ter javnih razpisov/pozivov in noveliranje z vključevanjem subjektov socialne ekonomije, kjer je to potrebno.
- C5 Vzpostavitev metodologije merjenja družbenih učinkov, navezava na Merjenje družbenih učinkov socialnih podjetij v Sloveniji (Študija in model IRDO za MDDSZ, 2014 -pripravljeno na podlagi izhodišč EU strokovne skupine GECES, s prilagoditvami za uporabo v Sloveniji).
- C6 Na razpisu za mentorske sheme omogočiti »partnersko prijavo« kot skupno prijavo večih podpornih organizacij.
- C7 Sodelovanje SPOT (Slovenske poslovne točke) z obstoječimi subjekti podpornega okolja.
- C8 Razvoj poklicne kvalifikacije in javno veljavnega študijskega programa »Strokovni sodelavec na področju socialne ekonomije«.
- C9 Kadrovska okrepitev sektorja za socialno podjetništvo na MGRT in vzpostavitev dela sektorja v Mariboru (prostora MGRT v Mariboru že ima).
- C10 Priznanje reprezentativnosti Združenja socialna ekonomija Slovenije.
- C11 Pobuda za vpis "inkubatorjev za SE" oz. "izvajalcev trajnih podpornih projektov in dejavnosti" v evidenco subjektov inovativnega okolja na SPIRIT.
- C12 Omogočiti dostop podjetij socialne ekonomije do spodbud in instrumentov države, ki so sedaj dostopne le kapitalskim subjektom (npr. SPOT točke ali pa Slovenski podjetniški sklad financira vavčerje na področju inovacij za zaščito intelektualne lastnine - upravičenci so samo gospodarske družbe).
- C13 Spodbude za mreženje in sodelovanje SE in njihovega podpornega okolja v EU

oz. evropskem okviru, vključujoč sofinanciranje članarin, udeležbe na dogodkih, so-financiranje EU partnerskih prijav na projekte, programe itd..

D. OMEJEN FINANČNI TRG IN PLURALNOST INSTRUMENTOV

- D1 Sprejema naj se zakonodaja, ki bo omogočila implementacijo tako inovativnih finančnih modelov kot vključitev vshe prebivalcev.
- D2 Razvija naj se celotna paleta ustreznih finančnih instrumentov in posrednikov pri javnih in zasebnih akterjih, ki bodo podpirali socialna podjetja v celotnem življenjskem ciklu.

E. ŠIBKA PRISOTNOST SOCIALNIH PODJETIJ NA TRGU PRODAJE BLAGA IN STORITEV

- E1 Izvedba kampanje informiranja in ozaveščanja o možnostih in delovanju podjetij v socialni ekonomiji (#Kupujem odgovorno).

8. Priporočila projekta SENTINEL na nacionalnem nivoju

Glede na ugotovitve projekta SENTINEL ter ob upoštevanju siceršnjih aktivnosti povezanih s sektorjem SE v Sloveniji smo oblikovali 5 ključnih priporočil:

1. Jasna terminološka razmejitev in dosledna zakonodajna opredelitev ključnih pojmov povezanih s SE (socialna ekonomija, socialno podjetje, nevladna organizacija, neprofitnost, nepridobitnost, družbeni vpliv, družbeni učinek itd.) na način, ki spodbuja razvoj sektorja SE v Sloveniji in je skladen z razumevanjem SE na področju EU.
2. Dosledno izvajanje že sprejete zakonodaje na področju SE ter njeno prednostno vključevanje v vseh državnih politikah, predpisih in ukrepih, vključujoč njeno integracijo v ključne dokumente o spodbujanju podjetništva ter lokalnega in regionalnega razvoja.
3. Razvoj podpornega okolja, ki temelji na znanju, izkušnjah in strokovnosti, kar se doseže z oblikovanjem standardov za SE podporno okolje, sistemskim financiranjem, njegovim umeščanjem v obstoječe sheme podpore podjetništvu ter podpornimi ukrepi za njegovo povezovanje v EU oz. evropskem okviru.
4. Razvoj celostnega trga javnih in zasebnih finančnih instrumentov in krepitev vloge posrednikov, ki bodo zagotavljali učinkovito in dostopno finančno podporo za SE v vseh življenjskih ciklih.
5. Podpora ozaveščanju splošnih javnosti (deležniki, potrošniki itd.) o pomenu in vlogi SE.

9. Časovni okvir za izvedbo predlogov

Navedenih pet priporočil je potrebno vezati na časovno obdobje delovanja trenutne Vlade RS in so izvedljivi v obdobju 2020/2021.

Njihova implementacija je mogoča takoj po prenehanju kriznih ukrepov povezanih s COVID-19 razmerami.

Obenem kaže aktivnosti vezati na vlogo Republike Slovenije v letu 2020 in 2021, ko tečejo priprave na predsedovanje Svetu EU (druga polovica leta 2021).

Izvedljivost navedenega je zlasti odvisna od vzpostavitve redne strukturirane razprave o razvoju SE v Sloveniji, tako v okviru formalnih struktur (npr. svet za socialno podjetništvo) kot tudi v sektorju samem (npr. Koordinacija izvajalcev projektov in programov SE, strokovni svet pri ZSES ipd.).